

คู่มือประกอบการศึกษา

หมวดวิชาที่ ๒
ยุทธศาสตร์และนโยบาย

หลักสูตรนายทหารอาวุโส

กองวิชายุทธศาสตร์
ฝ่ายวิชาการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
พ.ศ.๒๕๕๔

บันทึกการเปลี่ยนแปลง/แก้ไข

ลำดับที่	รายการแก้ไข	ว.ด.ป.ที่แก้ไข	หน่วย/ผู้แก้ไข	หมายเหตุ

หมายเหตุ เอกสารฉบับนี้ที่ได้รับการปรับปรุงล่าสุด สามารถจะหาอ่านและโหลดได้จากอินเทอร์เน็ตของฝ่ายวิชาการ ยศ.ทร. ภายใต้เมนูกองวิชายุทธศาสตร์ หรือภายใต้เมนู **Downloads** ของฝ่ายวิชาการ

คำนำ

คู่มือประกอบการศึกษานี้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมการศึกษาและค้นคว้าของนายทหารนักเรียนหลักสูตรนายทหารอาวุโส สำหรับหมวดวิชายุทธศาสตร์และนโยบาย โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ ความสำคัญ ความมุ่งหมาย ขอบเขตการศึกษา สาระสังเขปการศึกษา และเอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติมในแต่ละหัวข้อวิชา รวมทั้งแนวความคิด การปฏิบัติของนายทหารนักเรียน คำแนะนำ และประเด็นคำถามสำคัญที่นายทหารนักเรียน ควรศึกษาทำความเข้าใจก่อนเข้ารับการศึกษาและหลังจากได้รับการศึกษาในแต่ละหัวข้อวิชา เพื่อสามารถประเมินความสำเร็จการศึกษาได้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการศึกษา อภิปราย หรือการสัมมนาอีกด้วย

กองวิชายุทธศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ หวังว่าคู่มือประกอบการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนายทหารนักเรียน หลักสูตรนายทหารอาวุโส หากพบข้อบกพร่องหรือมีข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมประการใด กรุณาติดต่อหรือแจ้งโดยตรงที่กองวิชายุทธศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ เพื่อรวบรวมและปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

กองวิชายุทธศาสตร์
ฝ่ายวิชาการ
กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
กันยายน พ.ศ.๒๕๕๔

สารบัญ

คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
หมวดวิชาที่ ๒ หมวดวิชายุทธศาสตร์และนโยบาย	๑
รายละเอียดการศึกษา หมวดวิชายุทธศาสตร์และนโยบาย.....	๓
ตอนที่ ๑ หลักการและทฤษฎีการทำสงคราม.....	๔
ชุดวิชา หลักการและทฤษฎีการสงคราม.....	๕
หัวข้อวิชา หลักการและทฤษฎีการสงคราม	๖
หัวข้อวิชา สงครามในลักษณะต่างๆ	๑๐
ตอนที่ ๒ บทเรียนทางยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม.....	๑๔
ชุดวิชา บทเรียนทางยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม	๑๕
หัวข้อวิชา บทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม	๑๖
หัวข้อวิชา อภิปรายบทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม.....	๒๒

หมวดวิชาที่ ๒ หมวดวิชายุทธศาสตร์และนโยบาย (Strategy and Policy)

๑. ความสำคัญ

การทำสงครามเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง ดังนั้นนักการทหารซึ่งรับนโยบายจากนักการเมือง จึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบาย เพื่อให้สามารถกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการปฏิบัติการทางทหารได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ในการทำสงคราม นักการทหารจำเป็นจะต้องมีความรอบรู้ในแนวความคิด หลักการและทฤษฎีการทำสงครามของนักยุทธศาสตร์ที่มีชื่อเสียงต่างๆ รวมถึงบทเรียนจากสงครามนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการนำแนวความคิดทางยุทธศาสตร์เข้ากับบทเรียนจากสงครามในอดีต จะทำให้สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ แนวความคิดของนักยุทธศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในอดีตศึกษายุทธศาสตร์ทางเรือจากประวัติการสงคราม และยุทธศาสตร์ทางเรือของประเทศใกล้เคียง เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ตลอดจนการดำเนินงานทางการเมือง การทหาร และพลังอำนาจสาขาอื่นๆ อันจะเป็นการเสริมสร้างองค์ความรู้ทั้งทฤษฎีและหลักการที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารองค์กรระดับกอง เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนกำลังรบตามยุทธศาสตร์ ทร.

๓. คำแนะนำ

คู่มือการศึกษาหมวดวิชายุทธศาสตร์และนโยบาย จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับนายทหารนักเรียนหลักสูตรนายทหารอาวุโสในการศึกษาหมวดวิชายุทธศาสตร์และนโยบาย ซึ่งเนื้อหาหลักของหมวดวิชานี้ เกี่ยวข้องกับหลักการและทฤษฎีการทำสงคราม และบทเรียนทางยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม โดยหมวดวิชายุทธศาสตร์และนโยบาย ประกอบด้วย ๒ ตอนวิชา (ตามรายละเอียดการศึกษาหมวดวิชายุทธศาสตร์และนโยบาย) คือ

ตอนที่ ๑ หลักการและทฤษฎีการทำสงคราม

ตอนที่ ๒ บทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม

การศึกษาในหลักสูตรนายทหารอาวุโสมีลักษณะเป็นการศึกษาในแบบ **Active Learning** ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนจึงจะมีบทบาทอย่างมากต่อความสำเร็จของการศึกษา การเข้าฟังบรรยายนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาและไม่ใช้ส่วนที่สำคัญที่สุด หากแต่ส่วนสำคัญที่สุดคือการที่นายทหารนักเรียนต้องค้นคว้าทั้งจากเอกสารอ่านประกอบ และข้อมูลจากแหล่งอื่น รวมทั้งจากภูมิหลังของนายทหารนักเรียน นำมาประมวลกับหลักวิชาที่รับจากผู้บรรยาย เพื่อพัฒนาแนวความคิดของนายทหารนักเรียนเอง แนวความคิดที่พัฒนาขึ้นเองนี้ นายทหารนักเรียนจะได้จากการแลกเปลี่ยนกับผู้บรรยาย อาจารย์ประจำกลุ่มสัมมนา (**Directing Staff :DS**) และระหว่างนายทหารนักเรียนด้วยกันในห้องเรียน และห้องสัมมนา ด้วยเหตุผลดังกล่าว การเข้าฟังบรรยายเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอต่อ

ความสำเร็จของการศึกษาตามหลักสูตรนี้ แต่จำเป็นอย่างยิ่ง ที่นายทหารนักเรียนจะต้องอ่านเอกสารอ่านประกอบที่กำหนดให้ ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม ตลอดจนร่วมมือในการอภิปรายในห้องเรียน การอภิปรายเป็นคณะ และการสัมมนา

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในหมวดวิชาความมั่นคงแห่งชาติประกอบด้วยการศึกษาในรูปแบบต่างๆดังนี้

๔.๑ การบรรยาย คือ การอบรมทางทฤษฎี หลักการ หรือข้อมูลทางวิชาการ เพื่อให้ความรู้แก่ ผู้เข้ารับการอบรมในชั้นเรียน โดยมีอาจารย์หรือวิทยากรเป็นผู้บรรยายและการตอบปัญหาแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งเนื้อหาการบรรยายตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในประมวลการศึกษาของหลักสูตร อันจะสามารถนำความรู้ ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการแบ่งกลุ่มอภิปราย หรือการฝึกปฏิบัติได้ รวมถึงการนำไปใช้งานจริงในการปฏิบัติราชการต่อไป

๔.๓ การแบ่งกลุ่มอภิปราย เป็นการฝึกอบรมในห้องสัมมนาของแต่ละหลักสูตร โดยแบ่งนายทหารนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ โดยที่แต่ละกลุ่มจะมีอาจารย์ประจำกลุ่มสัมมนา (DS) ให้ความรู้และกำกับดูแลการอภิปราย เพื่อทำการอภิปรายหัวข้อความรู้ที่ได้ศึกษามาหรือที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารหลักสูตรให้เกิดความแตกฉานมากยิ่งขึ้น รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในหัวข้อวิชานั้นๆ ด้วย อันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้มีความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยให้มีการศึกษาถึงลงในรายละเอียดของประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับบทเรียน โดยผู้ร่วมอภิปรายมีเสรีในการออกความคิดเห็นในการถกแถลงปัญหาต่างๆ และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

๔.๓ การค้นคว้า เป็นการศึกษาด้วยการอ่านและค้นคว้าวิชาล่วงหน้าด้วยตนเอง ตามเอกสารหรือแนวทางที่อาจารย์มอบให้ เพื่อเตรียมการสำหรับการฟังบรรยาย การอภิปราย และการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติต่อไป ซึ่งนายทหารนักเรียนจะต้องรับผิดชอบด้วยตนเองในการบริหารเวลาในส่วนนี้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถค้นคว้าได้ทันตามการจัดตารางการเรียน และการแบ่งกลุ่มอภิปราย/การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ

๕. ความสัมพันธ์กับหมวดวิชาอื่น

การศึกษาในหมวดวิชานี้มีความสัมพันธ์กับหมวดวิชาความมั่นคงแห่งชาติ โดยการนำหลักการที่ได้เรียนรู้จากหมวดวิชาความมั่นคงแห่งชาติมาใช้ในการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และนโยบายของประเทศคู่สงครามในอดีต อันจะเป็นพื้นฐานของการศึกษาในหมวดวิชาการปฏิบัติการทางทหารต่อไป

รายละเอียดการศึกษา หมวดวิชายุทธศาสตร์และนโยบาย

ตอนวิชา ชุดวิชา หัวข้อวิชา	%	เวลารวม		วิธีการดำเนินการศึกษา (ชั่วโมง)					การคิดหน่วยกิต	
		วัน	ชั่วโมง	บรรยาย	อภิปรายเป็นคณะ (แสดงผลงาน)	แบ่งกลุ่ม อภิปราย (สัมมนาอย่างเดียว)	แบ่งกลุ่ม ฝึกปฏิบัติ (สัมมนา + ผลงาน)	ค้นคว้า	หน่วยการเรียนรู้	หน่วยกิต
๒.หมวดวิชายุทธศาสตร์และนโยบาย	๓.๐๗%		๑๘	๓	๐	๖	๐	๓		
๒.๑ ตอนที่ ๑ หลักการและทฤษฎีการทำสงคราม	๑.๐๒%		๖	๖	๐	๐	๐	๐		
๒.๑.๑ ชุดวิชา หลักการและทฤษฎีการทำสงคราม	๑.๐๒%		๖	๖	๐	๐	๐	๐	๖	๑
หัวข้อวิชา หลักการและทฤษฎีการทำสงคราม	๐.๕๑%		๓	๓	-	-	-	-	๓	
หัวข้อวิชา สงครามในลักษณะต่างๆ	๐.๕๑%		๓	๓	-	-	-	-	๓	
๒.๒. ตอนที่ ๒ บทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม	๒.๐๔%		๑๒	๓	๐	๖	๐	๓		
๒.๒.๑ ชุดวิชา บทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม	๒.๐๔%		๑๒	๓	๐	๖	๐	๓	๗	๑
หัวข้อวิชา บทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม	๐.๕๑%		๓	๓	-	-	-	-	๓	
หัวข้อวิชา อภิปรายบทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม	๑.๕๓%		๙	-	-	๖	-	๓	๔	

ตอนที่ ๑ หลักการและทฤษฎีการทำสงคราม (๖ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

หลักการและทฤษฎีการทำสงครามของนักยุทธศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในอดีต ตั้งแต่ยุคโบราณถึงยุคปัจจุบัน เป็นพื้นฐานและบทเรียนที่สำคัญของการวางแผนยุทธศาสตร์ทางทหารในทุกสาขาของยุคปัจจุบัน เนื่องจากปรัชญา และแนวความคิดทางการรบนั้นมิได้มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก จะมีก็เพียงเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น ผลของการรบในสงครามอ่าวเปอร์เซีย ที่ฝ่ายสหรัฐอเมริกาได้รับชัยชนะอย่างรวดเร็ว ก็เป็นผลมาจากการศึกษาแก้ไขข้อบกพร่องจากสงครามในอดีต

๒. ความมุ่งหมาย

มุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนมีความรู้และความเข้าใจ ในแนวความคิดและทฤษฎีของนักยุทธศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในอดีต ทั้งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ ตั้งแต่ยุคโบราณถึงยุคปัจจุบัน รวมทั้งลักษณะการดำเนินการสงครามในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต เพื่อที่จะสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ทางทหารของไทยได้

๓. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในต่อนวิชานี้ ใช้ระยะเวลาการศึกษาทั้งสิ้น ๖ ชั่วโมง แบ่งออกเป็น ๑ ชุดวิชา คือ
๓.๑ ชุดวิชาหลักการและทฤษฎีการทำสงคราม ๖ ชั่วโมง

๔. คำแนะนำ

การศึกษาในต่อนวิชานี้ ดำเนินการด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้
๔.๑ อ่านเอกสารที่ทางโรงเรียนมอบให้ก่อนการบรรยาย
๔.๒ ฟังการบรรยายและซักถามปัญหา

ชุดวิชา หลักการและทฤษฎีการสงคราม (๖ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

ในการศึกษาทางด้านยุทธศาสตร์และนโยบาย มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหลักการและทฤษฎีการทำสงคราม รวมถึงรับทราบถึงสงครามในลักษณะต่างๆ อันเป็นหลักการพื้นฐานเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ทางทหารต่อไป ซึ่งแม้แนวความคิดในการทำสงครามจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่หลักการและทฤษฎีการทำสงคราม ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับสงครามในลักษณะต่างๆ จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาแนวความคิดเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้นายทหารนักเรียนได้เข้าใจถึงหลักการและทฤษฎีการทำสงคราม รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับสงครามในลักษณะต่างๆ ซึ่งจะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในการกำหนดยุทธศาสตร์ทางทหารตามการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

๓. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาชุดวิชานี้ ใช้ระยะเวลาการศึกษาทั้งสิ้น ๖ ชั่วโมง โดยมีหัวข้อวิชาที่จะศึกษาประกอบด้วย

หมายเลขประจำหัวข้อวิชา

หัวข้อวิชา

๒๑๐๒๐๑๐๑๑

หลักการและทฤษฎีการทำสงคราม

๒๑๐๒๐๑๐๑๒

สงครามในลักษณะต่างๆ

หัวข้อวิชา หลักการและทฤษฎีการสงคราม

๑. ความสำคัญ

ยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นเรื่องที่น่าสนใจ โดยเฉพาะในประเทศที่เจริญแล้วจะมีการศึกษากันอย่างกว้างขวาง ไม่เฉพาะแต่ในกลุ่มข้าราชการของรัฐบาลเท่านั้น แม้ในภาคเอกชน ภาคธุรกิจหรือนักศึกษาทั่วไป ก็ยังจัดเรื่องทฤษฎีและหลักการทางยุทธศาสตร์เข้าไปเป็นหัวข้อสำคัญพื้นฐานของการศึกษา เพื่อที่จะได้นำผลจากการศึกษายุทธศาสตร์ มาช่วยนำความเป็นอัจฉริยะของตน ให้คิดค้นไปสู่การวางแผน และกำหนดนโยบายขององค์กรต่าง ๆ ของตนได้อย่างถูกต้องและรัดกุม อาจกล่าวได้ว่า ทฤษฎียุทธศาสตร์ ทั่วไป เป็นทฤษฎีของพลังอำนาจของทุกสาขา ไม่ใช่ทฤษฎีเฉพาะของพลังอำนาจทางทหารเท่านั้น เนื่องจากทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ จะมีความสัมพันธ์ เกี่ยวเนื่องกันทั้ง การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร รวมทั้ง ความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีด้วย

นักยุทธศาสตร์และนักการทหาร จำเป็นจะต้องอาศัยหลักการสงครามที่ได้มีการรวบรวมเอาไว้มาเป็นข้อคิด ยึดถือ หรืออ้างอิง หรือมีฉะนั้นก็นำไปใช้อยู่เสมอโดยไม่รู้ตัว หลักยุทธศาสตร์กับหลักการสงครามมักมีความใกล้ชิดกันจนบางครั้งแยกกันไม่ออก เพราะทั้งการเตรียมทำสงครามและการทำสงครามจะต้องนำเอาหลักยุทธศาสตร์มาใช้ หรือในทางกลับกัน หลักยุทธศาสตร์ได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อชัยชนะ หรือความได้เปรียบโดยอาศัยหลักการสงคราม หลักการสงครามเป็นเครื่องมือที่ดีในการวิเคราะห์ การดำเนินยุทธศาสตร์ว่าถูกต้องเหมาะสมเพียงไร และด้วยเหตุนี้ หลักบางประการจึงเป็นไปได้ทั้งหลักยุทธศาสตร์และหลักการสงคราม ข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดระหว่างหลักยุทธศาสตร์และหลักการสงครามก็คือ หลักยุทธศาสตร์ใช้ได้ทั้งในยามปกติและยามสงคราม อาจเป็นก่อน ระหว่างและหลังสงครามก็ได้ แต่หลักการสงครามนั้นส่วนใหญ่ใช้ในการทำสงคราม หรือระหว่างสงครามเพื่อหวังผลในชัยชนะ หรือจะมีบางส่วนที่ใช้ก่อนหรือใกล้เกิดสงคราม ก็เพื่อความได้เปรียบในการทำสงครามนั้น ๆ

ในการศึกษาทฤษฎียุทธศาสตร์ทางทหาร เพื่อให้ทราบความเป็นไปและวิวัฒนาการที่สำคัญนั้น ควรจะแยกกล่าวถึง ทฤษฎียุทธศาสตร์ทางบก ซึ่งมี เคล้าเซวิตซ์ (Clausewitz) เป็นผู้วางหลักการไว้เป็นคนแรก กับทฤษฎียุทธศาสตร์ทางเรือ ซึ่ง มาฮาน (Alfred Thayer Mahan) นักยุทธศาสตร์ทางเรือผู้โด่งดังกำหนดไว้ และทฤษฎียุทธศาสตร์ทางอากาศ ซึ่งนายพล ดูเอต์ (Douhet) ได้วางไว้ นอกจากนี้ยังมีทฤษฎียุทธศาสตร์สงครามปฏิวัติซึ่ง เหมาเซตุง (Mao - Tse - Tung) ได้เขียนไว้อย่างน่าสนใจอีกด้วย

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนเข้าใจและทราบความเป็นมา การพัฒนาหลักการและทฤษฎีการสงครามตามแนวความคิดของนักยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ๆ ของโลก ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และสามารถนำหลักการและทฤษฎีหลักการสงครามดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ได้

๓. สารสังเขปการศึกษา

ผู้มีชื่อเสียงและนักยุทธศาสตร์ได้มีการกำหนดหลักยุทธศาสตร์ และหลักการสงครามไว้แตกต่างกันมากมาย เช่น เคล้าเซวิตซ์ กำหนดหลักเบื้องต้นไว้ ๓ ประการ ได้แก่ การรวมความเพียรพยายาม การปฏิบัติการด้วยกำลังมากต่อกำลังส่วนใหญ่ของข้าศึก และผลเด็ดขาดในการยุทธ์อยู่ที่ยุทธบริเวณใหญ่ การปฏิบัติการทางยุทธวิธีให้ทำการตั้งรับด้วยการรุก ถ้าสามารถทำได้ ฝ่าย เหนมาเซตุง วางหลักไว้ ๖ ประการ ได้แก่ จงถอยเมื่อข้าศึกทำการรุก จงรุกเมื่อข้าศึกถอย ในระดับยุทธศาสตร์ใช้กำลัง ๑ ต่อ ๕ ของข้าศึก ในระดับยุทธวิธีต้องใช้กำลัง ๕ ต่อ ๑ ของข้าศึกตัดการส่งกำลังบำรุงของข้าศึก และกองทัพพบกับประชาชน พลเรือนสามัคคีกันแน่นแฟ้น สำหรับเลนิน ถนัดในการพัฒนาทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว และนำไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม รู้จักใช้กำลังคนมหาศาล ที่ร้อนระอุไปด้วยความกระตือรือร้นจากการปฏิวัติของฝรั่งเศสให้เป็นประโยชน์

เคล้าเซวิตซ์ มองยุทธศาสตร์คนละแง่กับ โจมินี โจมินีแสวงหาการใช้ระบบของทฤษฎีให้ได้ชัยชนะในการยุทธ์ เช่น กล่าวว่า จงใช้กำลังกองทัพหุ้มเข้าโจมตีข้าศึก ณ จุดที่มีผลเด็ดขาดในยุทธบริเวณ และการคมนาคมของข้าศึก แต่ เคล้าเซวิตซ์ กลับคิดถึงลักษณะพื้นฐานของสงคราม เช่น อธิบายว่าการตั้งรับเป็นรูปแบบที่แข็งแกร่งกว่าของการสู้รบด้วยจุดมุ่งหมายที่ไม่หนักแน่น ส่วนการเข้าตีเป็นรูปแบบที่อ่อนแอกว่า แต่ด้วยจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ข้อเขียนของ เคล้าเซวิตซ์ มีผู้นำมาใช้อ้างอิง และเป็นแบบอย่างของการทำสงครามมาจนแม้กระทั่งในปัจจุบัน และในสงครามหลายครั้ง สามารถนำเอาหลักการสงครามของท่านเหล่านี้ไปอธิบายได้

นอกจากผู้มีชื่อเสียง ตามที่กล่าวมาแล้ว ประเทศต่างๆ ทั้งที่เป็นมหาอำนาจ และประเทศเล็กต่างก็มีการนำเอาทฤษฎีเหล่านี้ไปกำหนดเป็นทฤษฎี และหลักการ โดยประยุกต์เข้ากับสิ่งแวดล้อม และภูมิยุทธศาสตร์ของตนเอง

ในเรื่องของหลักการสงครามมีความหลากหลายแตกต่างกันตามความคิดของนักยุทธศาสตร์แต่ละท่าน แต่หลักใหญ่ๆ พอสรุปได้เป็น ๑๒ ประการ คือ

๑. ความมุ่งหมาย	๕. การออมกำลัง	๙. การระวังป้องกัน
๒. การริเริ่ม	๖. การดำเนินกลยุทธ์	๑๐. ความง่าย
๓. ความอ่อนตัว	๗. การจู่โจม	๑๑. เอกภาพ
๔. การรวมกำลัง	๘. การขยายผล	๑๒. ขวัญ

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

๔.๑ การบรรยายในห้องเรียน ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

๕.๑ นักยุทธศาสตร์ที่ประสบผลสำเร็จ จะไม่ฝ่าฝืนหลักการสงคราม เพราะจะพิจารณาเห็นว่าจะเป็นการเสี่ยงและอาจจะต้องสูญเสียอย่างมาก ผู้ที่ศึกษาประวัติศาสตร์การสงครามหรือการสู้รบในอดีต โดยนำเอาหลักการสงครามเหล่านี้ไปวิเคราะห์ วิจัยว่าถูกต้องเหมาะสมเพียงไร จะประจักษ์ว่าหลักการสงครามเป็นสิ่งที่ จำเป็นและมีความหมายแก่การวางแผนและดำเนินการยุทธ์อย่างมาก ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นว่า ผู้ชนะสงครามจะต้องสนใจและไม่ละเลยต่อหลักการเหล่านี้

คำถามที่ ๑ ให้ นทท. ดำเนินการอภิปรายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงหลักการสงครามต่อไปนี้ โดยการนำเอาทฤษฎี หลักการ และยกตัวอย่างแสดงเพื่อพิสูจน์ถึงความสำคัญของหลักการดังกล่าว

๑. ความมุ่งหมาย	๕. การอ้อมกำลัง	๙. การระวังป้องกัน
๒. การริเริ่ม	๖. การดำเนินกลยุทธ์	๑๐. ความง่าย
๓. ความอ่อนตัว	๗. การจู่โจม	๑๑. เอกภาพ
๔. การรวมกำลัง	๘. การขยายผล	๑๒. ขวัญ

๕.๒ นักทฤษฎียุทธศาสตร์บก ที่มีหลักฐานและมีอิทธิพลมากได้แก่ เคล้าเซวิตซ์ ซึ่งได้เขียนหนังสือ **On War** อันมีชื่อเสียงไว้อย่างยืดยาว ข้อเขียนของเคล้าเซวิตซ์ ได้มีอิทธิพลอยู่ในบรรดานักการทหารของปรัสเซียเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มอลเค่ (Moltke) และมีอิทธิพลทำให้ ปรัสเซียได้ชัยชนะในสงคราม ปี ค.ศ.1866 และ ค.ศ.1870 ทฤษฎียุทธศาสตร์ของ เคล้าเซวิตซ์ มีคุณค่ามากแก่การศึกษา เพื่อจะได้รู้การเริ่มต้นของวิวัฒนาการของยุทธศาสตร์บก ซึ่งมุ่งไปที่ การใช้กำลัง เข้าทำการรบอย่างรุนแรง และมุ่งต่อชัยชนะเท่านั้นดังนั้น ในสงครามโลกครั้งที่ ๑ จึงเห็นได้ว่าไม่ได้มีการใช้ **The Art of War** กันเท่าใดเลยคงมุ่งแต่ การใช้กำลังทหารเข้าประทะกันเป็นหลัก

นอกจาก เคล้าเซวิตซ์ แล้ว ยังมีนักยุทธศาสตร์อีกหลายท่าน เช่น โจมินิ (Jomini) ลูเดนดอร์ฟ (Ludendorff) มีทั้งการสนับสนุน และขัดแย้งกับทฤษฎีของ เคล้าเซวิตซ์ อันเนื่องจากวิวัฒนาการของการรบ ทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่ และแนวความคิดต่าง ๆ ซึ่งล้วนนำศึกษาและวิเคราะห์ทั้งสิ้น

คำถามที่ ๒ เคล้าเซวิตซ์ เป็นผู้ที่ยึดถือนโยบายเป็นสำคัญ เพราะเขากล่าวว่า จุดมุ่งหมายทางการเมืองเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุด การสงครามเป็นมาตรการที่จะดำเนินไปสู่จุดมุ่งนั้น และมาตรการที่ว่านี้จะต้องไม่คำนึงถึงว่า จะใช้มากน้อย หรือค่าใช้จ่ายสูงเท่าใด " ซึ่ง ลูเดนดอร์ฟ ได้โต้แย้งและโจมตีทฤษฎีของเขาเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรง และไม่คำนึงถึงค่าใช้จ่ายเป็นอย่างมาก ท่านมีความเห็นต่อแนวความคิดของ เคล้าเซวิตซ์ ในกรณีนี้เกี่ยวกับการใช้กำลังและความรุนแรงอย่างไร

๕.๓ มาฮาน นักยุทธศาสตร์ทางเรือที่มีชื่อเสียงโด่งดัง ได้เขียน ทฤษฎียุทธศาสตร์ทางเรือในแง่สมุทรภาพ ให้เราได้ศึกษากันจนกระทั่งปัจจุบัน มาฮาน ให้หลักสำคัญว่า มหาอำนาจทางทะเล จะเหนือกว่ามหาอำนาจบก ในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitic) ทฤษฎียุทธศาสตร์ทางเรือของ มาฮาน ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นจริงและถูกต้อง โดยสงครามโลกทั้งสองครั้ง แต่กระนั้นก็ตาม ด้วยพัฒนาการของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทฤษฎี ของ มาฮาน ก็ถูกวิจารณ์กันอย่างมากมายเช่นกัน มาฮาน ได้เขียน **The Influence of Position Sea Power Upon History (1660 - 1783)** ซึ่งมีชื่อเสียงมาก เขาได้กำหนดปัจจัยต่าง ๆ ของสมุทรภาพขึ้นไว้ เน้นว่าการคมนาคมทางทะเลเป็นสิ่งจำเป็น ต้องได้รับการปกป้องให้สามารถใช้ได้อยู่เสมอแม้ในยามสงคราม และต้องขัดขวางมิให้ฝ่ายตรงข้ามใช้ เพราะการค้าขายทางทะเลจะทำให้ประเทศมั่นคง และขยายอำนาจได้ เขาเชื่อว่าการสงคราม จำเป็นต้องหาและดำรงการครองทางทะเลเอาไว้ให้ได้ ทั้งเพื่อการทหารและเศรษฐกิจ ทฤษฎีของ มาฮาน ได้รับการศึกษาและใช้เป็นแนวทางกันอย่างกว้างขวาง แต่จากความเจริญของวิวัฒนาการ ตามกาลเวลาที่ผ่านไป ทำให้ความเชื่อของ มาฮาน หลายประการต้องพินาศไปด้วย ซึ่งนายทหารนักเรียนต้องศึกษาและวิเคราะห์ต่อไป

คำถามที่ ๓ (ก) ทฤษฎียุทธศาสตร์ของ มาฮาน ที่ว่าการหาฐานทัพ ฐานส่งกำลังบำรุง ต้องมีไว้ทั่วโลก ต่อเนื่อง เชื่อมโยง และโดยเฉพาะ ณ จุดสำคัญ **Focus points** ต่าง ๆ และให้รู้จักใช้ **Utilization of**

position by mobile force แต่จากการพัฒนาการของเทคโนโลยีในปัจจุบัน ความสำคัญในการจัดเตรียมฐานทัพ ฐานส่งกำลังบำรุงภายนอกประเทศอาจลดลง ท่านมีความเห็นต่อความคิดนี้อย่างไร

(ข) ทฤษฎียุทธศาสตร์ทางเรือของ มาฮาน ได้รับการยอมรับ และยึดถือเป็นแนวทางมาจนกระทั่งปัจจุบัน แต่ข้อเขียนของเขา ก็ล่วงเลยมาเป็นเวลานาน จนโลกก้าวสู่ยุคนิวเคลียร์และยุคโลกาภิวัตน์ ท่านมีความเห็นต่อทฤษฎีของ มาฮาน ว่ายังมีความถูกต้องเหมาะสมอยู่หรือไม่เพียงใด

๕.๔ ทฤษฎียุทธศาสตร์ทางอากาศ เกิดขึ้นหลังจากได้เริ่มมีการนำเครื่องบินมาใช้ในการปฏิบัติการทางทหารในประมาณตอนปลายสงครามโลกครั้งที่ ๑ เป็นต้นมา นักยุทธศาสตร์ทางอากาศที่โด่งดังมากได้แก่ ดูเอต์ ทฤษฎีของเขาค่อนข้างจะลิดโลดโผนรุนแรง แต่หย่อนในหลักการอยู่หลายข้อ อย่างไรก็ตามเนื่องจากความรวดเร็วของวิวัฒนาการของอากาศยาน ทำให้ทฤษฎียุทธศาสตร์ทางอากาศ ไม่สามารถดำรงความเชื่อถืออยู่ได้นานเหมือนทฤษฎียุทธศาสตร์ทางบก และทางเรือ แต่ก็มีคามจำเป็นที่จะต้องศึกษา และติดตามอย่างใกล้ชิดเช่นเดียวกัน

คำถามที่ ๔ ดูเอต์ สนับสนุนให้กำลังทางอากาศเป็นกองทัพอิสระ ถึงแม้จะยอมรับว่ากองทัพเรือ และกองทัพบกมีความจำเป็นต้องใช้กำลังทางอากาศก็ตาม และยังกล่าวว่ากำลังช่วยรบทางอากาศที่รวมอยู่กับกองทัพบก กองทัพเรือเหล่านี้ เป็นการสูญเสียเปล่าเพราะไม่สามารถทำงานได้ ถ้ากองทัพอากาศไม่ได้รับการครองอากาศเสียก่อน วิธีที่ดีที่สุด คือ เมื่อได้การครองอากาศแล้ว จึงทำการโจมตีทิ้งระเบิดทำลายเมืองของศัตรู ก่อนการยุทธด้านอื่น ๆ ท่านเห็นว่าความคิดนี้มีความถูกต้อง เหมาะสมเพียงใด หรือมีข้อโต้แย้งอย่างไร

การยุทธทำให้ได้ชัยชนะในการรบ การส่งกำลังบำรุงทำให้ชนะสงคราม

“ในความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์ การส่งกำลังบำรุงมีสภาพเป็นอำนาจที่เคลื่อนไหวเพื่อสนับสนุนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งถ้าขาดสิ่งนี้ไปแล้วแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ก็จะกลายเป็นสิ่งว่างเปล่า”

C.Theo Vogelgsang
USA

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

๖.๑ อทร. ๘๐๐๔ หลักการและทฤษฎีการทำสงคราม

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

๗.๑ ตำราพิชัยสงคราม ซุนวู (ห้องสมุด ยศ.ทร.)

๗.๒ ทฤษฎียุทธศาสตร์ทางเรือ ของ พล.ร.อ.ศิริ กระจ่างเนตร

๗.๓ ยุทธศาสตร์โลก : วิวัฒนาการ และอนาคต ของ พล.ท.อภิชาติ วีระธำรง (ห้องสมุด ยศ.ทร.)

๗.๔ ทฤษฎียุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์ยุคนิวเคลียร์ โดย พล.ร.อ.วินิจ ศรีพจนารถ (คลังตำรายศ.ทร.)

หัวข้อวิชา สงครามในลักษณะต่างๆ

๑. ความสำคัญ

สงครามจำกัด (Limited War) คือการสงครามที่กระทำด้วย วัตถุประสงค์จำกัด โดยใช้กำลังอำนาจของชาติที่มีอยู่และวิธีการจำกัด (ซึ่งวิธีการสู้รบนี้จะสะท้อนออกมาให้เห็นในรูปแบบของการใช้อาวุธ) รวมทั้งการทำการสู้รบในพื้นที่ยุทธบริเวณอันจำกัดขอบเขต สงครามจำกัดอาจกระทำกันยืดเยื้อกินเวลานานนับปี เช่น สงครามรวมชาติเยอรมัน สงครามกลางเมืองในจีน หรือเป็นสงครามจำกัดยุทธบริเวณ เช่น สงครามฟอล์คแลนด์ สงครามอ่าวเปอร์เซีย หรือสงครามที่ถูกจำกัดด้วยพลังทางการเมืองและอื่นๆ

ข้อแตกต่างระหว่าง สงครามทั่วไปกับสงครามจำกัด บางครั้งยังไม่เด่นชัดนัก ในบางกรณีสงครามจำกัด จะครอบคลุมระดับของความขัดแย้งระหว่างประเทศ ที่มีขอบเขตค่อนข้างกว้าง ตั้งแต่การใช้กำลังอาวุธเข้าแทรกแซงในกิจการของประเทศอื่น จนถึงสงครามนอกแบบภายในประเทศ เช่น สงครามเกาหลี ที่มีประเทศเข้าร่วมในสงครามเกือบทั่วโลก มีการเกณฑ์ทรัพยากรต่าง ๆ เป็นจำนวนมากใช้ภายในระยะเวลา ๒ ปี ของการสงคราม รวมทั้งมีความตั้งใจที่จะใช้อาวุธนิวเคลียร์ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม สงครามครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นเพียงสงครามจำกัดทางภูมิศาสตร์เท่านั้น

ครั้นต่อมาการต่อสู้และการขยายวงของลัทธิคอมมิวนิสต์ได้แพร่จากจีน โดยยุทธศาสตร์ของเหมาเซตุง อันได้แก่ การป้องกันทางยุทธศาสตร์ (Strategic Defense) การดำรงสภาพทางยุทธศาสตร์ (Strategic Stalemate) และการรุกทางยุทธศาสตร์ (Strategic Offensive) แพร่ขยายไปสู่เวียดนามและ อินโดจีน จนมีผลกระทบต่อสถานการณ์ของประเทศไทยในยุคสมัยหนึ่ง และแม้ว่าสถานการณ์ในปัจจุบัน การแพร่กระจายของลัทธิคอมมิวนิสต์จะเบาบางลง จากการสิ้นสุดของยุคสงครามเย็นแล้วก็ตาม ความขัดแย้งและรากฐานของความไม่ตรงกันทางความคิด ก็ยังคงมีอยู่ ซึ่งอาจนำไปสู่การเริ่มยุคใหม่ของสงครามกองโจรได้

สงครามเบ็ดเสร็จ (Total War) คือ การใช้กำลังทหารเข้าทำการรบกันระหว่างชาติคู่กรณี หรือกับชาติพันธมิตรของคู่กรณี โดยมีจุดมุ่งหมายของการสู้รบอยู่ที่การทำลายล้างศัตรู และยึดครองแผ่นดินของศัตรูโดยสิ้นเชิง และหากการสู้รบนี้ใช้กำลังอำนาจทั้งหมดที่มีอยู่ และขยายวงกว้างออกไปยังประเทศพันธมิตร แต่ละฝ่ายในระดับโลกด้วยแล้ว สงครามที่เกิดขึ้นเรียกว่า สงครามทั่วไป (General War) ชาติที่มีส่วนร่วมในการรบประเภทนี้ จะต้องใช้กำลังอำนาจทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อชัยชนะ และป้องกันการพ่ายแพ้ ซึ่งส่วนใหญ่จะรวมถึงการระดมสรรพกำลัง การเกณฑ์ทหาร และยุทธโศภกรณ์ ในการรบทั้งปวง อย่างไรก็ตาม สงครามทั่วไปบางครั้งอาจเกิดขึ้นภายในภูมิภาคใด ๆ โดยมีสมรรถภูมิรบเพียงแห่งเดียวก็ได้ เช่น สงครามอาหรับ - อิสราเอล ในปี ค.ศ.๑๙๔๘ และ ๑๙๗๑ ตัวอย่างที่ชัดเจนของสงครามประเภทนี้ได้แก่ สงครามโลกครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ทหารนักเรียนทราบและเข้าใจถึงรูปแบบการสงครามในลักษณะต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาลักษณะการทำสงครามที่แตกต่างกันตามยุคตามสมัย

๓. สารสังเขปการศึกษา

สงครามจำกัดมีหลายรูปแบบ ที่จำเป็นต้องศึกษา ในหลักสูตรนี้ จะได้บรรยายถึง

๑. สงครามรวมชาติเยอรมัน ซึ่งมีความยืดเยื้อ แต่ถูกจำกัดด้วยนโยบายและยุทธศาสตร์ของสงคราม ซึ่ง บิสมาร์ค (Otto von Bismarck) ผู้เชี่ยวชาญทางทหารในฐานะนายกรัฐมนตรีแห่งปรัสเซีย ได้ใช้ความสามารถในการผสมผสานการทหารและการทูตเข้าด้วยกัน ร่วมกับหลักการสงครามของ เคล้า เซวิตซ์ ที่ว่าด้วย รัฐบาล - ทหาร - ประชาชน ทำให้ปรัสเซียยกฐานะขึ้นจนนำไปสู่ความต้องการทำสงครามรวมชาติเยอรมันในที่สุด

๒. สงครามเกาหลี ซึ่งถูกจำกัดทั้งขอบเขต และนโยบายทางการเมือง จนทำให้แม้ว่าในสงครามจะมีชาติพันธมิตรฝ่ายประชาธิปไตย และฝ่ายคอมมิวนิสต์ จำนวนมากเข้าร่วม รวมทั้งมีความตั้งใจที่จะใช้อาวุธนิวเคลียร์ด้วยก็ตาม แต่ก็ทำให้สงครามถูกจำกัดยุทธวิธีเฉพาะในประเทศเกาหลี และมีการใช้เพียงอาวุธตามแบบเท่านั้น ผลของสงครามก็เป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นว่าไม่มีผู้แพ้ - ผู้ชนะ และยุติลงด้วยความไม่เต็ม

ใจของทั้งสองฝ่าย

๓. สงครามเวียดนาม ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ชาติต่าง ๆ ซึ่งเคยเป็นอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจต่างก็ดิ้นรนเพื่ออิสรภาพ และเอกราชของชาติตน กรณีของเวียดนามซึ่งเคยเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสก็เช่นกัน ได้ทำการต่อสู้ และผลของการรบที่สมรภูมิเดียนเบียนฟู ใน ค.ศ.๑๙๕๔ ทำให้มีข้อตกลง เจเนวา โดยแบ่งเวียดนามเป็นเหนือ และใต้ ฝ่ายเวียดนามเหนือภายใต้ระบอบคอมมิวนิสต์ ยังคงวัตถุประสงค์เพื่อรวมเวียดนามให้เป็นประเทศเดียว ส่วนเวียดนามใต้ภายใต้การสนับสนุนของสหรัฐฯ พยายามที่จะดำรงสถานะเพื่อบรรลุยุทธศาสตร์ปิดล้อมของสหรัฐฯ ฯ เมื่อลัทธิการปกครอง และจุดมุ่งประสงค์ของทั้งสองฝ่ายไม่อาจรวมเข้าด้วยกันได้จึงได้เกิดการเผชิญหน้าของฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้

เวียดนามเหนือ ซึ่งแต่เดิมมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองอย่างจำกัด ต้องเผชิญกับกำลังทหารที่มีความแข็งแกร่งกว่า จึงดำเนินยุทธศาสตร์สงครามกองโจร ตามแนวคิด การทำสงครามประชาชน ๓ ขั้นตอนของ เหมาเซตุง อันได้แก่ Strategic Defense, Strategic Stalemate และ Strategic offensive โดยนำมาปรับเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของฝ่ายสหรัฐฯ ซึ่งเข้ามามีบทบาทในเวียดนามตั้งแต่ ปี ค.ศ.๑๙๕๔ ในฐานะผู้คัดค้านกองทัพของเวียดนามเหนือ และยังเพิ่มบทบาทมากขึ้นจากการต่อต้านการขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ จนต้องส่งทหารเข้าแทรกแซงโดยตรงในที่สุด ผลของการแทรกแซงทางทหารของฝ่ายสหรัฐนี้เอง ทำให้เวียดนามเหนือปรับยุทธศาสตร์จากสงครามปฏิวัติเป็นสงครามกองโจรแบบไม่จำกัด พร้อมกับทุ่มเทพยายามทั้งหมดเข้าทำการรบ ในขณะที่สหรัฐฯแม้ว่าจะได้ทุ่มเทพยายามอย่างมหาศาลเข้าสู่สงครามแต่ยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯฯ ยังคงมีการดำรงจุดมุ่งหมายอย่างจำกัด อันส่งผลให้สหรัฐฯต้องสูญเสียอย่างมากมาย

จากมุมมองของนักยุทธศาสตร์สหรัฐ กล่าวไว้ว่า การเข้าร่วมในสงครามเวียดนาม มาจากความเชื่อเกี่ยวกับนโยบายการจำกัดขอบเขต (Containment) เพื่อลดการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ตามทฤษฎี โดมิโน หลังจากทีลัทธิดังกล่าวขยายตัวเข้าไปในจีนและเกาหลีเหนือใน ค.ศ. ๑๙๕๔ เป็นผลสำเร็จ และยังมีแนวโน้มจะขยายตัวเข้ามาในเวียดนามใต้ ลาว และกัมพูชา แต่นโยบายของผู้นำสหรัฐต่อสถานการณ์ในเวียดนามไม่มีความกลมกลืนระหว่างการใช้กำลังทหารกับการดำเนินนโยบายทางการทูต รวมทั้งการดำเนินยุทธศาสตร์ Pacification ที่มีวัตถุประสงค์พื้นฐานในการรักษาความปลอดภัยต่อพลเมืองท้องถิ่น การพัฒนาระบบประชาธิปไตยและการจัดรูปแบบใหม่ของสังคมชนบท ทำให้การใช้ยุทธศาสตร์ทหารไม่สามารถได้ชัยชนะอย่างเด็ดขาดได้ ในขณะที่นโยบายทางการเมืองยังคงเกรงจะต้องขัดแย้งกับจีน ผลของความไม่กลมกลืนนี้ เปิดโอกาสให้เวียดนามเหนือปรับเข้าสู่ขั้นการรุกทางยุทธศาสตร์ตามทฤษฎีเหมาโดยทำการรุกใหญ่ในวันตรุษญวน ใน ค.ศ. ๑๙๖๘ อันเป็นจุดกลับสำคัญนำไปสู่การพ่ายแพ้ของสหรัฐ ต่อเวียดนามเหนือ

สงครามเบ็ดเสร็จ

ได้เคยมีนักประวัติศาสตร์กล่าวไว้ว่า สงครามโลกครั้งที่ ๑ เปรียบเสมือนรอยแผลเป็นขนาดยักษ์ที่ได้แบ่งโลกของเราออกจากยุคก่อนปี ค.ศ. ๑๙๑๔ ทุกประเทศที่มีส่วนร่วมในสงครามล้วนได้รับความบอบช้ำโดยทั่วหน้า ได้ก่อการเปลี่ยนแปลงของสงครามขนาดใหญ่ มีการแบ่งแยกกลุ่มทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ กลุ่มประเทศยุโรป และกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ในความพยายามที่จะให้บรรลุถึงความมุ่งหมายทางการเมืองของแต่ละชาติ ผู้นำทั้งด้านการทหารและการเมืองประสบความยุ่งยากในการแก้ปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้น เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่ไม่เคยหยุดนิ่ง และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการทหารที่เปลี่ยนไป สงครามโลกครั้งที่ ๑ ได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ถึงความยากลำบาก ปัญหาในการเกื้อกูลกันของยุทธศาสตร์ชาติต่าง ๆ ในยามสงคราม ปัญหาในการเตรียมการ และปรับปรุงหลักนิยมในการปฏิบัติการทางทหารเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำซ้อนในยามสงคราม ความสำคัญของสมุททานุภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือน - ทหาร ผลกระทบที่เกิดจากความยึดเยื้อของสงคราม และความสูญเสียบาดเจ็บจำนวนมากที่เกิดขึ้นต่อการเมืองภายในประเทศ

ในด้านการทหาร ผู้นำของเยอรมันประสบปัญหา เนื่องจากการเปิดสงครามสองด้าน ในส่วนของอังกฤษก็พบกับความยุ่งยากในการเอาชนะเยอรมัน ซึ่งจะต้องทุ่มเทอย่างมากในการปฏิบัติการทางทหาร โดยเป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายสัมพันธมิตร รวมทั้งมุ่งหวังที่จะยังคงมีอำนาจต่อรองเพื่อดำเนินการด้านสันติภาพหลังสงครามยุติด้วย

การปิดอ่าวของอังกฤษต่อเยอรมันได้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของยุทธศาสตร์การปิดล้อมที่กระทบต่อประเทศที่มีอำนาจในด้านอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงบทเรียนของการใช้ยุทธศาสตร์เรือดำน้ำของเยอรมัน แสดงให้เห็นถึงจุดที่ทำให้เยอรมันพ่ายแพ้เมื่อใช้เรือดำน้ำเปิดสงครามกับอเมริกา

การเข้าร่วมสงครามของสหรัฐ เป็นจุดสำคัญที่นำไปสู่ความพ่ายแพ้ของเยอรมันในช่วงตอนท้ายของสงคราม สหรัฐฯ ได้ส่งกำลังกองทัพขนาดใหญ่เข้าสู่สมรภูมิทางด้านแนวชายแดนฝรั่งเศส ซึ่งมีจุดที่ต้องศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการส่งกำลังทหารเข้าไปในยุโรป และการใช้ยุทธศาสตร์ประสานกันระหว่างสหรัฐฯ และสัมพันธมิตรในการต่อสู้กับเยอรมัน รวมทั้งในท้ายที่สุดได้แสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจ

ทางทะเลได้เป็นตัวตัดสินผลแพ้ - ชนะ ของสงครามโลกครั้งที่ ๑ ทำให้เราสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทดสอบทฤษฎียุทธศาสตร์ของมาฮาน และคอร์เบตต์ ได้อีกด้วย

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

๔.๑ บรรยายในห้องเรียน ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

๕.๑ นายทหารนักเรียนมีความเห็นอย่างไรกับคำกล่าวที่ว่า สงครามไม่จำกัดไม่มีอยู่ในโลกจริง

๕.๒ นายทหารนักเรียนคิดอย่างไรกับคำกล่าวที่ว่า การแบ่งประเภทของสงครามขึ้นอยู่กับว่าเป็นมุมมองจากคู่สงครามฝ่ายใด

๕.๓ จากการศึกษาในเรื่องนี้ นายทหารนักเรียนสามารถระบุเพิ่มเติมได้หรือไม่ว่า มีสงครามใดบ้างที่เป็นสงครามจำกัด และมีสงครามใดบ้างที่เป็นสงครามเบ็ดเสร็จ

๕.๔ ในมุมมองของนายทหารนักเรียน สงครามก่อการร้ายจัดอยู่ในสงครามประเภทใด

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

๖.๑ บทเรียนยุทธศาสตร์ทางเรือจากประวัติสงคราม โดย พล.ร.ต.สำเภา พลธร (คลังตำรา ยศ.ทร.)

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

๗.๑ ยุทธศาสตร์โลก ; วิวัฒนาการและอนาคตของ พล.ท.อภิชาติ ธีรธำรง (ห้องสมุด ยศ.ทร.)

๗.๒ สงครามโลกครั้งที่ ๑ - ๒ และสงครามเกาหลี โดย น.อ.ปรีชา ศรีวัลย์ (ห้องสมุด ยศ.ทร.)

๗.๓ สงครามปัจจุบัน; ปรีชา ศรีวัลย์ (ห้องสมุด ยศ.ทร.)

๗.๔ อินโดจีนในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ โดย ภูวดล ทองประเสริฐ , สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๓๕ (ห้องสมุด ยศ.ทร.)

๗.๕ วิวัฒนาการของสงครามทางเรือ โดย พล.ร.ต.ชะโอษฐ์ พัฒนฤกษ์สิน พิมพ์ พ.ศ.๒๕๓๗ (คลังตำรา ยศ.ทร.)

ตอนที่ ๒ บทเรียนทางยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม (๑๒ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์นั้น จำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาและเข้าใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การทำสงครามที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน ขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องเข้าใจถึงแนวความคิดในการพัฒนากองทัพเรือ ซึ่งจะทำให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

๒. ความมุ่งหมาย

ยุทธศาสตร์ทางเรือ มีความสำคัญอย่างมากในอันที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ทหารและยุทธศาสตร์ชาติตามลำดับ การศึกษาบทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม โดยเฉพาะสงครามทางเรือในอดีต จะทำให้นักศึกษา มีความเข้าใจแนวความคิดการกำหนดยุทธศาสตร์ทางเรือของไทย การเตรียมกำลังและการใช้กำลังทางเรือ นอกจากนี้ยังเป็นการให้ความรู้พื้นฐานกับนักศึกษาในการประยุกต์แนวความคิดยุทธศาสตร์จากบทเรียนประวัติการสงครามเพื่อใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการพัฒนา ทร. และส่งเสริมให้ยุทธศาสตร์ทางเรือบรรลุเป้าหมาย

๓. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในต่อนวิชานี้ใช้เวลาในการศึกษา ๑๒ ชั่วโมง โดยแบ่งเป็น ๑ ชุดวิชา คือ
๓.๑ ชุดวิชา บทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม ๑๒ ชั่วโมง

๔. คำแนะนำ

การศึกษาในต่อนวิชานี้ ดำเนินการด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

๔.๑ อ่านเอกสารที่ทางโรงเรียนให้สอนก่อนการบรรยาย

๔.๒ ฟังการบรรยายและซักถามปัญหา

๔.๓ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนะนำให้อ่าน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงวิเคราะห์ สำหรับการอภิปรายในห้องเรียน

ชุดวิชา บทเรียนทางยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม (๑๒ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

การศึกษาในชุดวิชานี้ ต่อเนื่องมาจากการศึกษาในชุดวิชาหลักการและทฤษฎีการทำสงคราม เพื่อให้นายทหารนักเรียนมีความรู้และเข้าใจยุทธศาสตร์เพิ่มขึ้น โดยเน้นเฉพาะยุทธศาสตร์ทางเรือ โดยการศึกษาจากสงครามในอดีตนำมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ทราบและเข้าใจยุทธศาสตร์ทางเรือจากการศึกษาประวัติการสงครามในอดีต และสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการจัดทำยุทธศาสตร์ทางเรือให้บรรลุตามเป้าหมายได้

๓. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาชุดวิชานี้ ใช้ระยะเวลาการศึกษาทั้งสิ้น ๑๒ ชั่วโมง โดยมีหัวข้อวิชาที่จะศึกษาประกอบด้วย

หมายเลขประจำหัวข้อวิชา

หัวข้อวิชา

๒๑๐๒๐๒๐๑๐๑

บทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม

๒๑๐๒๐๒๐๑๐๒

อภิปรายบทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม

หัวข้อวิชา บทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม

๑. ความสำคัญ

การนำกำลังอำนาจทางทะเลไปใช้ในการปฏิบัติการทางทหารระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Level) ระดับยุทธการ (Operational Level) และระดับยุทธวิธี (Tactical Level) นั้นประเทศจะต้องมีอิสรเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการใช้ทะเลเพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่ต้องการ และเมื่อใดที่อิสรเสรีภาพในการใช้ทะเลถูกขัดขวาง ประเทศนั้น ๆ จะต้องปกป้องหรือดำเนินการใด ๆ ให้ได้มาซึ่งการใช้ประโยชน์จากทะเลเช่นเดิมจากประวัติการสงครามทางเรือในอดีต จะแสดงให้เห็นยุทธศาสตร์ของการใช้กำลังอำนาจทางเรือ ในหลายประการ อาทิเช่น การครองทะเล การควบคุมทะเล การมีอำนาจการรบเหนือข้าศึกในพื้นที่ทำการรบ การปฏิเสธการใช้ทะเล กองเรือคองซีฟ และการขยายกำลังอำนาจทางเรือขึ้นสู่ฝั่ง เป็นต้น

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนมีความรู้และเข้าใจถึงการทำสงครามทางเรือในอดีตถึงปัจจุบันนี้ มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ทางเรือเป็นสำคัญ เพื่อให้นายทหารนักเรียนประยุกต์ความรู้ที่ได้จากบทเรียนจากประวัติสงครามทางเรือ ผลกระทบ อุปสรรค และข้อแก้ไขที่สำคัญมาประยุกต์เป็นแนวความคิดในการเสริมอำนาจทางทะเล และการกำหนดยุทธศาสตร์ทางเรือของไทย

๓. สาระสังเขปการศึกษา

สมุทธานุภาพ (Sea Power) คือ ชีตความสามารถของรัฐที่จะสามารถดำเนินการนำเอาสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์จากทะเลมาใช้ให้เกิดเป็นพลังส่วนหนึ่งของกำลังอำนาจแห่งชาติ ยุทธศาสตร์เป็นวิชาการเตรียมการสงคราม และยุทธวิธีเป็นวิชาใช้กำลังเมื่อปะทะกับข้าศึก

สงครามยุคเรือกระเชียง

สงครามยุคเรือกระเชียงเป็นยุคเริ่มต้นของมนุษย์ที่รู้จักใช้เรือเป็นพาหนะเดินทางไปในทะเลและนำมาใช้ในการสู้รบ เป็นยุคที่ยาวนานที่สุด อาวุธพิเศษที่ใช้ในยุคเรือกระเชียง ได้แก่ เรือเพลิง ไฟกรีก และเครื่องขว้าง (Catapult) การยุทธทางเรือที่สำคัญในยุคเรือกระเชียงมี ๒ ครั้ง คือการยุทธที่ซาลามิสและการยุทธที่เลพันโท ยุทธศาสตร์ที่สำคัญในยุคเรือกระเชียงได้แก่ การดำเนินการรุกเป็นวิธีป้องกันตัวที่ดีที่สุด การลำเลียงพลข้ามทะเล หากยังไม่ได้ครองทะเล จะเป็นภัยร้ายแรง ผู้ใดได้การครองทะเลไม่ช้าจะได้รับการครองทางบกด้วย

การรบทางเรือในยุคเรือกระเชียงเป็นการรบแบบตะลุมบอน ระยะประชิด เรือเป็นเพียงฐานสำหรับทหารเท่านั้น ไม่ใช่อาวุธอีกอย่างหนึ่งต่างหาก สงครามในยุคเรือกระเชียงใช้การรุกเป็นหลัก การรบที่มารารอน ถือว่าเป็นการยกพลขึ้นบกครั้งแรกในโลก

สงครามยุคเรือใบ

การยุทธทางเรือที่สำคัญในยุคเรือใบมีอยู่ประมาณ ๑๗ ครั้ง การรบที่สำคัญได้แก่การยุทธที่ อ่าว อาบูกีร์ และการยุทธที่ทราฟัลการ์ เป็นการยุทธระหว่างอังกฤษ ซึ่งมีเนลสันเป็นแม่ทัพ กับฝรั่งเศส ซึ่งมี นโปเลียนเป็นแม่ทัพ

ยุทธศาสตร์ที่สำคัญในสงครามยุคเรือใบได้แก่ การครองทะเล จะต้องทำลายกองเรือใหญ่ ข้าศึกสงครามทางเรือเริ่มดำเนินการอิสระแยกไปจากสงครามทางบก การประลองยุทธเป็นเครื่อง ประกอบในการพิจารณาทั้งด้านยุทธศาสตร์และยุทธวิธี

ยุทธวิธีในการรบในสงครามยุคเรือใบได้แก่ การจัดกระบวนต่าง ๆ ในการรบ มีการแบ่ง ออกเป็น กองและแยกทำการรบโดยให้ได้ที่ตั้งเหนือลม กระบวนเรือที่ใช้เป็นกระบวนเรียงกัน โดยใช้ จำนวนใบน้อย ระยะห่างเรือประมาณ ๑๐๐ - ๒๐๐ เมตร การใช้กระบวนนี้เพื่อให้เรือป้องกันจุดอ่อนแอ ที่สุดคือ หัวเรือซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกันให้สามารถใช้ปืนท้ายได้เต็มที่ การตีฝ่าแนว (เจาะแนว) หรือตี โอบปึก เป็นยุทธวิธีที่ใช้กันมาก กระทั่งปลายศตวรรษที่ ๑๗ ก็เลิกใช้กัน เพราะการรักษารูปกระบวนไว้ให้ มั่นและป้องกันมิให้ถูกตีฝ่าได้เป็นการดีกว่า เพราะเสียหายน้อยกว่า ส่วนการรุกจะเสียหายมากกว่า

สงครามยุคเรือกลไฟ

เรือกลไฟลำแรก ชื่อ **Clermont** สร้างโดย โรเบิร์ต ฟุลตัน ในยุคเรือกลไฟได้เกิดเรือดำน้ำในยุค นี้ อาวุธที่เกิดในยุคเรือกลไฟได้แก่ อาวุธตอร์ปิโด อาวุธปืนเปลี่ยนจากบรรจุทางปากกระบอกมาใช้ในการ บรรจุทางท้ายแทน การยุทธทางเรือที่สำคัญในยุคเรือกลไฟมี ๒ ครั้ง คือ การยุทธที่ท่าแฮมป์ตัน ใน สงครามกลางเมืองสหรัฐฯ และการยุทธที่ช่องแคบ **Tsushima** การยุทธที่ท่าแฮมป์ตันเป็นการรบระหว่าง เรือกลไฟ **Merima** ของฝ่ายใต้กับเรือ **Monitor** ของฝ่ายเหนือในท่าเรือแฮมป์ตันใกล้นอร์ฟอล์ก การยุทธ ที่ช่องแคบ **Tsushima** เป็นการรบระหว่างกองเรือรัสเซียกับกองเรือญี่ปุ่น เพื่อแย่งการครองทะเล การรบ ที่ **Tsushima** รัสเซียแพ้เพราะเรือรัสเซียมีความเร็วช้ากว่า องค์บุคคลขาดความชำนาญในการยุทธและ กองเรือรัสเซียต้องเดินทางเป็นระยะทางไกลเกือบครึ่งโลก โดยที่ยังไม่ได้พักผ่อนหรือซ่อมบำรุงองค์วัสดุ เลย

บทเรียนทางยุทธศาสตร์ในสงครามเรือกลไฟ

การคมนาคมมีการเจริญมากขึ้นและประเทศต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องกันมากขึ้น ทำให้ต้องเร่ง สร้างและพัฒนาท่าทางเรือของตน การมีเรือรบมากและแข็งแกร่งนั้นยังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการจัด ระเบียบกองทัพเรือ การอบรมกำลังพลให้มีความรู้ความชำนาญ เพื่อให้สามารถใช้อาวุธประจำเรือได้ผล เต็มที่ การประลองยุทธ เป็นเครื่องประกอบในการพิจารณาทั้งด้านยุทธศาสตร์และยุทธวิธี มีผู้ทรงคุณวุฒิ เขียนตำราว่าด้วยสงครามทางเรือก่อให้เกิดแนวความคิดใหม่ ๆ ในสงครามทางเรือ เช่น นายพล มาฮาน ของสหรัฐฯ , นายพล โคลอมบ์ ของอังกฤษ นอกจากนี้มีนักยุทธศาสตร์ทางบกที่มีชื่อเสียง เช่น เคล้าเซ วิทซ์ ชาวเยอรมัน โจมินี ชาวสวิส, และ โมลท์เค ชาวเยอรมัน การวางแผนทางเรือ เกิดขึ้นในเยอรมันเป็น ครั้งแรกในโลก

สงครามโลกครั้งที่ ๑

ยุทธนาวีที่สำคัญในสงครามโลกครั้งที่ ๑ คือ ยุทธนาวีที่จัทแลนด์ระหว่างอังกฤษกับเยอรมัน เยอรมันเป็นชาติแรกที่ใช้เรือเหาะ (เซฟเฟลิน) ในสงครามโลกครั้งที่ ๑ ซึ่งต่อมาจึงมีอากาศยานแทน มีการ ใช้ปืนต่อสู้อากาศยานและการพรางต่าง ๆ การนำแก๊สพิษมาใช้โดยเยอรมัน และการโฆษณา มาใช้เป็น

ครั้งแรก ในสงครามโลกครั้งที่ ๑ การรบทางเรือ เยอรมันต้องการดำเนินการในลักษณะ กองเรือคองซีฟ ให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยทำการรังควาญการครองทะเล และคอยตัดทอนกำลังอังกฤษอยู่ตลอดเวลา

มูลเหตุโดยสรุปจากสงครามโลกครั้งที่ ๑

- ความรู้สึกชาตินิยม
- การแข่งขันกำลังทหาร
- การแข่งขันทางการค้าและหาเมืองขึ้น
- การพิพาทในอดีตและความคิดที่จะแก้แค้น
- ความกลัว

สงครามโลกครั้งที่ ๒

การยุทธทางเรือที่สำคัญในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ด้านแอตแลนติก คือ การล่าทำลายเรือบิสมาร์ค ระหว่างอังกฤษกับเยอรมัน ด้านแปซิฟิก มีการยุทธที่สำคัญ ๒ ครั้ง คือ การโจมตีที่เกาะมิดเวย์และการยุทธที่อ่าวเลเตย์ การจมของเรือบิสมาร์ค ทำให้เยอรมันเลิกใช้เรือรบขนาดใหญ่ออกวิ่งความอีกต่อไป การรบกวนการลำเลียงของอังกฤษคงปล่อยให้เป็นการของเรือดำน้ำและเรือค้าขายตัดแปลงต่อไป

สาเหตุการพ่ายแพ้ของญี่ปุ่นในการรบที่มิดเวย์

- การข่าวของสหรัฐ ฯ ดีทำให้ทราบการเคลื่อนไหวของญี่ปุ่น
- ภาษาของญี่ปุ่นไม่เหมาะสมสำหรับเป็นภาษาในการติดต่อสื่อสาร
- การวางแผนของญี่ปุ่นค่อนข้างยุ่งยาก
- การรวมตัวของกองกำลังทางเรือที่แยกกันออกไปทำให้มาช่วยเหลือกันไม่ได้

ศึกมิดเวย์ เป็นการพ่ายแพ้ของญี่ปุ่นในสงครามแปซิฟิก เป็นจุดกลับของสงคราม (Turning point) กล่าวคือสามารถลดความยิ่งใหญ่ในการเป็นฝ่ายรุกของญี่ปุ่นลงได้ ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้สหรัฐที่เป็นฝ่ายรับมาตลอดเป็นผู้ริเริ่มทำการรุกบ้าง

การยุทธที่อ่าวเลเตย์ เป็นการรบที่ยิ่งใหญ่ครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ทางเรือ กินเวลาถึง ๔ วัน การรบเกิดขึ้นหลายแห่ง และมีคำกล่าวของ นายพล แมคอาเธอร์ว่า **"I shall return"**

มูลเหตุของการยุทธที่อ่าวเลเตย์ เนื่องจากกำลังของสหรัฐได้ทำการยกพลขึ้นบกที่เลเตย์เพื่อจะเข้ายึดฟิลิปปินส์ต่อไป ขณะเดียวกันฟิลิปปินส์ก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อญี่ปุ่น การยกพลขึ้นบกของสหรัฐใน แปซิฟิกเป็นการยกพลขึ้นบกลักษณะแบบเกาะต่อเกาะ (Hopping Operation)

สรุปการรบทางเรือที่สำคัญในการยุทธที่อ่าวเลเตย์

- ฝ่ายญี่ปุ่นไม่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้
- เป็นการรบที่ยิ่งใหญ่ที่สุด โดยใช้เรือบรรทุก บ.ต่อสู้กัน
- ฝ่ายญี่ปุ่นสูญเสียเรือเป็นจำนวนมาก
- เกิดยุทธวิธี กามิกาเซ เป็นการใช้ บ.วิงเข้าชนเรือ

ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้เกิดมีกำลังทางอากาศขึ้น สามารถโจมตีทำลายแหล่งอุตสาหกรรม

บทเรียนจากสงครามทางเรือในสงครามโลกครั้งที่ ๒

- แนวความคิดในการใช้เรือหลัก ๓ ชนิดในอดีต ได้แก่ เรือประจัญบาน เรือลาดตระเวน และเรือพิฆาตได้เปลี่ยนมาใช้ เรือบรรทุก บ.ในการควบคุมทะเลแทน
- มีการประกอบกำลังในลักษณะ กองเรือเฉพาะกิจ (Task Force)
- มีกองบัญชาการร่วม (Unified Command) ในการยกพลขึ้นบก
- มีการปฏิบัติการร่วม (Air Ground Operation) และการยุทธส่งกำลังทางอากาศ (Air Borne Operation)

การรบที่โอวจิมา เกิดการใช้นาปาล์มและปืนพ่นไฟขึ้น เนื่องจากระเบิดไม่สามารถทำลายได้ เพราะพื้นที่ปฏิบัติการพื้นดินเป็นดินภูเขาไฟ เนื้อดินเป็นโพรงซึ่งใช้ระเบิดไม่ได้ผล

สงครามเกาหลี

การยุทธที่สำคัญในสงครามเกาหลี คือการยกพลขึ้นบกที่อินซอน หรือที่เรียกว่า The IMPOSSIBLE Landing โดยการนำทัพของ พล.อ. ดักลาส แม็คอาเธอร์ ของสหรัฐฯ

บทสรุปในการสงครามเกาหลี

- การยกพลขึ้นบก ยังสามารถและมีความจำเป็นที่จะนำมาใช้ได้
- สงครามเป็นการขยายนโยบายของรัฐชาติควรมีนโยบายที่ชัดเจน
- ตำบลที่เลวทางยุทธวิธี และดีทางยุทธศาสตร์
- ในการทำสงคราม ๕ ครั้ง หากเส้นทางส่งกำลังบำรุงถูกตัดขาดจะแพ้สงครามอย่างน้อย ๔ ครั้ง
- ยุทธวิธีการรบร่วม Air - Ground Operation สามารถใช้ได้ผลดีในการปฏิบัติ

สงครามเวียดนาม

สหรัฐฯได้เริ่มส่งทหารเข้ารับในสงครามเวียดนามอย่างแท้จริง หลังเหตุการณ์เรือตอร์ปิโดเวียดนามเหนือ ๒ ลำ ได้เข้าลอบโจมตีเรือพิฆาต แมคค็อกซ์ ของสหรัฐฯที่กำลังลาดตระเวนอยู่ในอ่าวตังเกี๋ย

Market Time Operation เป็นการปฏิบัติการทางเรือของกองเรือเฉพาะกิจ ๑๑๕ ของสหรัฐฯในสงครามเวียดนามเป็นการลาดตระเวนชายฝั่งทั้งทางเรือและทางอากาศ เพื่อป้องกันการแทรกซึมทางทะเล

Game Warden เป็นการปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐฯในการจัดตั้งกองเรือลำน้ำ (TF ๑๑๗) ในบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง เป็นการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างกำลังทางบก เรือ และอากาศ

บทเรียนจากสงครามเวียดนาม

- การขัดขวางข้าศึกโดยใช้กำลังทางอากาศของสหรัฐฯ มีอุปสรรคจากการกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ของหน่วยเหนือมาก
- การโจมตีทางอากาศจะไม่ได้ประสบความสำเร็จ หากไม่กระทำอย่างสม่ำเสมอ
- ข้อขัดแย้งจะสำเร็จลงไม่ได้ ถ้าฝ่ายที่ก่อความขัดแย้งยังสำนึกว่ามันยังไม่เสร็จ
- เสถียรภาพของรัฐบาล จะเป็นเครื่องชี้ชัยชนะของสงคราม
- นโยบายทางการเมืองที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ทำให้การทำการรบไม่ชนะสงครามเด็ดขาด
- นักการเมืองทำสงครามด้วยปาก

- ภารกิจหลักของเรือบรรทุกเครื่องบินโจมตี คือการสนับสนุนภารกิจสำคัญของกำลังทางเรือให้ได้มาซึ่งการครองทะเล การสนับสนุนการรบบนบกเป็นเพียงภารกิจรอง และเป็นกิจที่ควบคู่กันไป

สงครามอาหรับ - อิสราเอล

สงครามที่เร็วที่สุดในโลกคือสงครามหกวันระหว่างอาหรับกับอิสราเอล

ยุทธวิธีการรบของอิสราเอลในสงครามอาหรับ - อิสราเอล จะเริ่มต้นด้วยการทิ้งระเบิดอย่างหนักทางอากาศก่อนแล้วติดตามด้วยการรุกโดยรถถัง

บทเรียนจากสงครามอาหรับ - อิสราเอล

- การจู่โจมเข้าทำสงครามก่อนเป็นสิ่งที่ดี
- การรบสมัยใหม่ มีการสูญเสียมาก
- การใช้สงครามอิเล็กทรอนิกส์ มีความสำคัญต่อสงครามในอนาคต

สงครามฟอล์คแลนด์

สงครามฟอล์คแลนด์ เป็นการรบระหว่างอังกฤษและอาร์เจนตินา โดยอาร์เจนตินาได้ยกพลขึ้นบกเข้ายึด **Port Stanley**

บทสรุปของสงครามฟอล์คแลนด์

- ความพร้อมรบเป็นสิ่งสำคัญ
- หน่วยรบพิเศษมีความสำคัญในการรบ เช่น หน่วย **SAS, SBS** ของอังกฤษ
- เรือบรรทุก ฮ.มีความสำคัญ
- การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อสถานการณ์
- ระบบดาวเทียมสื่อสาร เป็นกิจการใหม่ทางด้านทหาร
- การป้องกันภัยทางอากาศ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับกองเรือ
- การส่งกำลังบำรุง มีความสำคัญ

สงครามอ่าวเปอร์เซีย

ในสงครามอ่าวเปอร์เซีย ระบบอาวุธเทคโนโลยีสูง ที่ใช้เครื่องอิเล็กทรอนิกส์อย่างซับซ้อน ยุ่งยาก สามารถใช้การได้อย่างราบรื่นแม่นยำถูกต้อง แต่ก็ด้วยค่าใช้จ่ายที่สูงยิ่งและต้องใช้ขีดความสามารถในการซ่อมทำดูแลรักษาอย่างมากมาย บทเรียนทางการทหารก็คือ เราไม่อาจพึ่งพา **Complex Linkages** อย่างนี้ได้ตลอดไป บทเรียนสำคัญของระบบอาวุธเทคโนโลยีสูง คือช่วยลดความสูญเสียกำลังพลให้น้อยลงได้มาก

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

๔.๑ บรรยายในห้องเรียน ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

๕.๑ แนวความคิดในการทำสงครามทางเรือมีการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับสงครามในสมัยเรือกรรเชียงกับสงครามในปัจจุบัน

๕.๒ นายทหารนักเรียนคิดว่า แนวความคิดของ **Mahan** ในเรื่องใดที่ยังคงเป็นจริงในปัจจุบัน และเรื่อง

ได้ล้าสมัยไปแล้ว

๕.๓ นายทหารนักเรียนคิดว่า เทคโนโลยีมีผลกระทบต่อการรบมากน้อยเพียงใด

๕.๔ นายทหารนักเรียนมีความเห็นอย่างไรกับคำกล่าวที่ว่า การครองทะเลไม่สามารถทำได้แล้วในสงครามยุคปัจจุบัน

๕.๕ นายทหารนักเรียนคิดว่า กองทัพเรือไทยควรได้รับการปรับปรุงในด้านใด หลังจากที่ท่านได้ศึกษาสงครามต่าง ๆ มาอย่างรอบถ้วนแล้ว

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

๖.๑ บทเรียนยุทธศาสตร์ทางเรือจากประวัติสงคราม โดย พล.ร.ท.สำเภา พลธร (คลังตำรา ยศ.ทร.)

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

๗.๑ สงครามโลกครั้งที่ ๑ - ๒ และสงครามเกาหลี โดย น.อ.ปรีชา ศรีวัลย์ (ห้องสมุด ยศ.ทร.)

๗.๒ ยุทธศาสตร์ทางเรือในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ของ พล.ร.อ.ประพัฒน์ จันทรวีรัช

๗.๓ ประวัติการยุทธทางเรือเล่ม ๑, ๒, ๓ และ ๔ ของ น.ท.สินธุ์ สงครามชัย (สินธุ์ กมลนาวิน)

หัวข้อวิชา อภิปรายบทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงคราม

๑. ความสำคัญ

การศึกษากำลั้งอำนาจทางทะเลเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติการทางทหารระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Level) ระดับยุทธการ (Operational Level) และระดับยุทธวิธี (Tactical Level) นั้น ประเทศจะต้องมีอิสรเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการใช้ทะเลเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ที่ต้องการ และเมื่อใดที่อิสรเสรีภาพในการใช้ทะเลถูกขัดขวาง ประเทศนั้นๆ จะต้องปกป้องหรือดำเนินการใดๆ ให้ได้มาซึ่งการใช้ประโยชน์จากทะเลเช่นเดิม จากประวัติการสงครามทางเรือในอดีต จะแสดงให้เห็นยุทธศาสตร์ของการใช้กำลั้งอำนาจทางเรือ และผลกระทบจากปัญหาทางเศรษฐกิจ อันส่งผลมาถึงกองทัพเรือต้องถูกจำกัดงบประมาณด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ผลกระทบทางอ้อมยังตามมาอันได้แก่ ราคาวัสดุ สิ่งของ น้ำมัน เชื้อเพลิง ตลอดจนค่าใช้จ่ายบริการสาธารณสุขปโภคต่างๆ ปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งสาเหตุดังกล่าวข้างต้นก่อให้เกิดข้อจำกัดทั้งในด้านการปฏิบัติงาน การฝึก การดำรงสภาพยุทธโปกรณ์ที่มีอยู่ให้สามารถใช้งานได้ นอกจากนี้ยังทำให้กองทัพเรือไม่สามารถพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางแผนไว้อีกด้วย

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียนยุทธศาสตร์จากประวัติการสงครามและแนวความคิดในการพัฒนา ทร. ตามบ่งการที่อาจารย์กำหนด

๓. สาระสังเขปการศึกษา

เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนายทหารนักเรียนจากศึกษาบทเรียนทางยุทธศาสตร์จากประวัติการสงครามในอดีตมาเปรียบเทียบกับแนวทางการพัฒนา ทร. ในปัจจุบัน เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้เข้าใจแนวคิดในด้านยุทธศาสตร์ทางเรือทั้งในอดีตและปัจจุบัน การรักษามลประโยชน์ของชาติทางทะเล ภารกิจของกองทัพเรือ ตลอดจนนโยบายการปรับปรุงและพัฒนา ทร. ได้ดียิ่งขึ้น ตามหัวข้อบ่งการที่อาจารย์กำหนดให้

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

๔.๑ แบ่งกลุ่มอภิปราย ๖ ชั่วโมง คั่นคว่ำ ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

๕.๑ บทเรียนจากสงครามกับการกำหนดยุทธศาสตร์ทางเรือมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

๕.๒ การพัฒนายุทธศาสตร์ทางเรือจากอดีตถึงปัจจุบันและยุทธศาสตร์ทางเรือของประเทศใกล้เคียงเป็นอย่างไรบ้าง

๕.๓ ผลกระทบและอุปสรรคที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ทางเรือของไทยมีอะไรบ้าง

๕.๔ แนวความคิดในการเสริมสร้างพลังอำนาจทางทะเลและการกำหนดยุทธศาสตร์ทางเรือ ตลอดจนภารกิจและแนวความคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ทางเรือของไทยในปัจจุบันเป็นอย่างไร

๕.๕ แนวความคิดในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ การสนับสนุนยุทธศาสตร์ทหารสาขาอื่นๆ ทั้งในยามสงบและสงครามเป็นอย่างไรบ้าง

๕.๖ นโยบายของกองทัพเรือในการปรับปรุงและพัฒนากำลังทางเรือเพื่อตอบสนองแนวความคิดตามยุทธศาสตร์ทางเรือในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง และควรจะปรับปรุงและพัฒนาอะไรบ้าง

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

๖.๑ บทเรียนยุทธศาสตร์ทางเรือจากประวัติสงคราม โดย พล.ร.ท.สำเภา พลธร (คลังตำรา ยศ.ทร.)

๖.๒ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ ทร.ในเรื่องต่างๆ

๖.๓ ยุทธศาสตร์กองทัพเรือ ฉบับปัจจุบัน

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

๗.๑ สงครามโลกครั้งที่ ๑ - ๒ และสงครามเกาหลี โดย น.อ.ปรีชา ศรีวัลย์ (ห้องสมุด ยศ.ทร.)

๗.๒ ยุทธศาสตร์ทางเรือในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ของ พล.ร.อ.ประพัฒน์ จันทรวีรัช

๗.๓ ประวัติการยุทธทางเรือเล่ม ๑, ๒, ๓ และ ๔ ของ น.ท.สินธุ์ สงครามชัย (สินธุ์ กมลนาวิน)

๗.๔ เศรษฐกิจการคลังกับบทบาทรัฐบาลไทย ของ รังสรรค์ ณะพรพันธุ์